

Redbad

Wie is Redbad?

- Redbad staat vooral bekend als de heidense Friese vorst die, volgens de overlevering in de *Vita Wulframni*, op het laatste moment zijn voet uit het doopvont terugtrok omdat hij zich toch niet wilde laten bekeren tot het Christendom. Dit beroemde verhaal, dat zich vlak voor Redbad's dood in 719 na Chr. zou afspelen, kan historisch niet juist zijn, aangezien Wulfram al in 704 na Chr. overleden was.
- Deze bron is illustratief voor onze kennis over Redbad, want die komt uitsluitend uit teksten die door andere, 'niet-Friese' auteurs zijn opgeschreven. En die bronnen zitten vol met verdraaide waarheden en nepnieuws, want iedere auteur had er zijn eigen politieke of religieuze bedoelingen mee.
- Redbad heeft zelf niets nagelaten in geschreven vorm. Daarom is het van belang om deze bronnen te confronteren met kennis uit andere disciplines, zoals archeologie, die een ander licht kunnen werpen op zijn wereld.
- Het doel van de tentoonstelling is om Redbad zelf een stem te geven – en wellicht ook andere personages. De belangrijkste bouwstenen daarvoor vormen de hoofdstukken in de wetenschappelijk bundel van werkpakket(WP) 3 van onze Interreg-aanvraag.
- In de volgende slides volgt een eerste globale indeling in thema's – uiteraard wordt deze nog aangepast aan de hand van input uit WP3 en WP4.

Thema: Redbad, koning waarvan?

Verhaallijn: Frisia, landschap en afkomst van de bewoners

Groot Friesland?

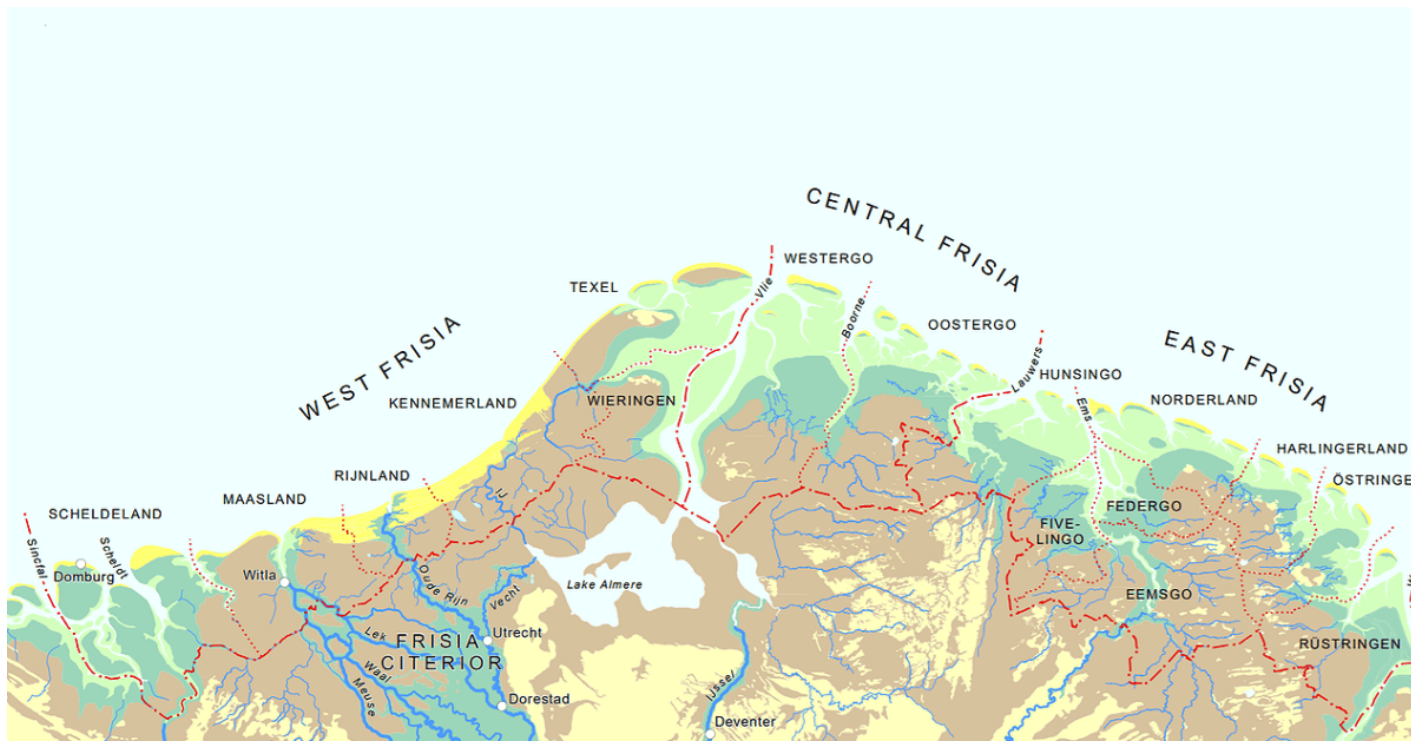
- landschapsreconstructie en paleogeografische kaart
- ingaan of er wel of niet sprake was van een 'Magna Frisia'

‘Friezen’, een mengelmoes van diverse migranten

- Nieuwe bewoners Oost-Frisia en Noord-Frisia
- Nieuwe bewoners Centraal-Frisia
- Nieuwe bewoners West-Frisia

Schepen

- De verbrede boomstamkano uit Jemgum
- Restanten van schepen

2.3 | The gradual annexation of the western and northern parts of 'Frisia Magna' by Pippin II and his successors since the late 7th century. The historically documented year of expansion (see table 2.1) and the assumed borders of the conquered areas (the Rhine, Vlie and Lauwers/Hanzel) are shown in brown (redrawn after Noomen 2005, 62; drawing by the author).

Voorwerpvoorbeelden

Thema: De ‘Friese’ wereld

Verhaallijn: De bewoners van vroegmiddeleeuws Frisia

Lex Frisionum

- Een hond uit Ferwerd
- Leven met wolven, dieren en ander wild
- Tot slaaf gemaakt

Oog in oog met Redbad's tijdgenoten

- Bernie het veenlijk
- Beitske uit de boomstamkist
- Vrouwendracht

Wonen

- Reconstructietekeningen huizen
- Landbouw en veeteelt
- Huisgemaakt keramiek

Reconstructie van een zodenhuis, Firdgum (Friesland)

Voorwerpvoorbeelden

Thema: Handel

Verhaallijn: Handel in Frisia

Handelsplaatsen

- De emporia Domburg en Dorestad
- Handel in het terpengebied
- Aardwerkwerk/mosselschelpgruiskeramiek

Geld

- Sceatta's

Lange afstandshandel

- Noordzee
- Afrika

Fries Laken

- Onderzoek Christina Peek naar textiel
- Chaîne opératoire: van wol naar textiel

Boven: historisch voorbeeld van een schapenwasstraat – een stap in het proces om wol naar laken te verwerken.

Links: Impressie van Dorestad

Voorwerpvoorbeelden

Redbad leefde in een tijd waarin langs de kustgebieden grote handelsnederzettingen opkwamen, ook wel *emporia* genoemd. In Frisia bevonden zich de emporia Domburg en Dorestad. Uit diverse archeologische vondsten blijkt dat er sprake was van uitgebreide handelsuitwisseling — soms met nabijgelegen gebieden, maar ook indirect met zeer verre streken. Zo zijn er onder meer keramiek uit het Duitse Rijnland, een kruik uit Noord-Afrika, een schelp uit de Rode Zee en almandijn uit India gevonden. In Redbads tijd werd er zelfs een speciale munt gebruikt voor de handel langs de Noordzeekust: de *sceatta*. Het beroemdste exportproduct uit Frisia was laken. In dit onderdeel laten we zien hoe het proces van het verwerken van wol tot laken in zijn werk ging.

Thema: Heidenen

Verhaallijn: 'Heidendom' reconstrueren

Op zoek naar de goden

- Friese godennamen
- Heilige bomen, beelden en tempels
- Wodan- en Donarverering?
- Fibula van Wijnaldum

Offeren

- Halsring uit Warsingsfehn
- Schat van Hegebeintum?
- De ontvleesde kinderschedel uit Vatroop

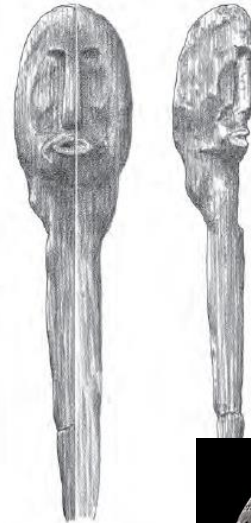
Omgaan met de doden

- 'Rijke' graven
- Gebruikelijke grafgiftten

Fositesland, een eiland gewijd aan de god Fosites. Dit eiland was van Redbad. Er graasden heilig dieren en er was een heilige bron. Onderzoekers brengen dit eiland in verband met Helgoland, hoewel anderen dit ontkrachten.

Voorwerpvoorbeelden

lijst van bijgelovige en heidense gebruiken (in totaal 30, complete tekst aanvragen Van Eijnatten & Van Lieburg 2006, 57)

- Over heiligschennis bij de graven van doden.
- Over heiligschennis boven de doden, het doodsmaal.
- Over kleine gebouwen, dat wil zeggen schrijnen.
- Over boomheiligdommen, die ze nimida's noemen.
- Over offers aan Mercurius (Wodan) of Jupiter (Donar).
- Over de offers voor hun heiligen.
- Over amuletten en bindsels.
- Over bronnen waar geofferd wordt.
- Over de voortekens met behulp van vogels, paarden of rundermest en niezen.
- Over feesten die zij voor Jupiter (Donar) of Mercurius (Wodan) houden.

Thema: Redbad, erfgenaam van de Noordzeekoningen

Verhaallijn: Op bezoek bij koningen

Koninkrijken van de Noordzee

- Koninkrijken langs de kust
- Uitbreiding 'Frisia' in de zevende eeuw
- Taal
- Koningen en het ding

Ontvangsthallen en bondgenootschappen

- Het 'paleis' Utrecht
- Troonreconstructie
- Central van productie elitegoederen
- Luxeproducten als bindmiddel
- Proost!
- Zangcultuur

Geven en nemen

- Huwelijk
- Vervreembare gouderen als relatie tussen heer en gevolg
- Relatiegeschenken
- De vendelhelm uit Hallum
- Ringzwaard. Symbool tussen heer en gevolg

Redbad en de Franken

- Contacten met de Franken
- Wapengraven
- Wapenvondsten uit water

Voorwerpvoorbeelden

Epiloog: Het Christendom

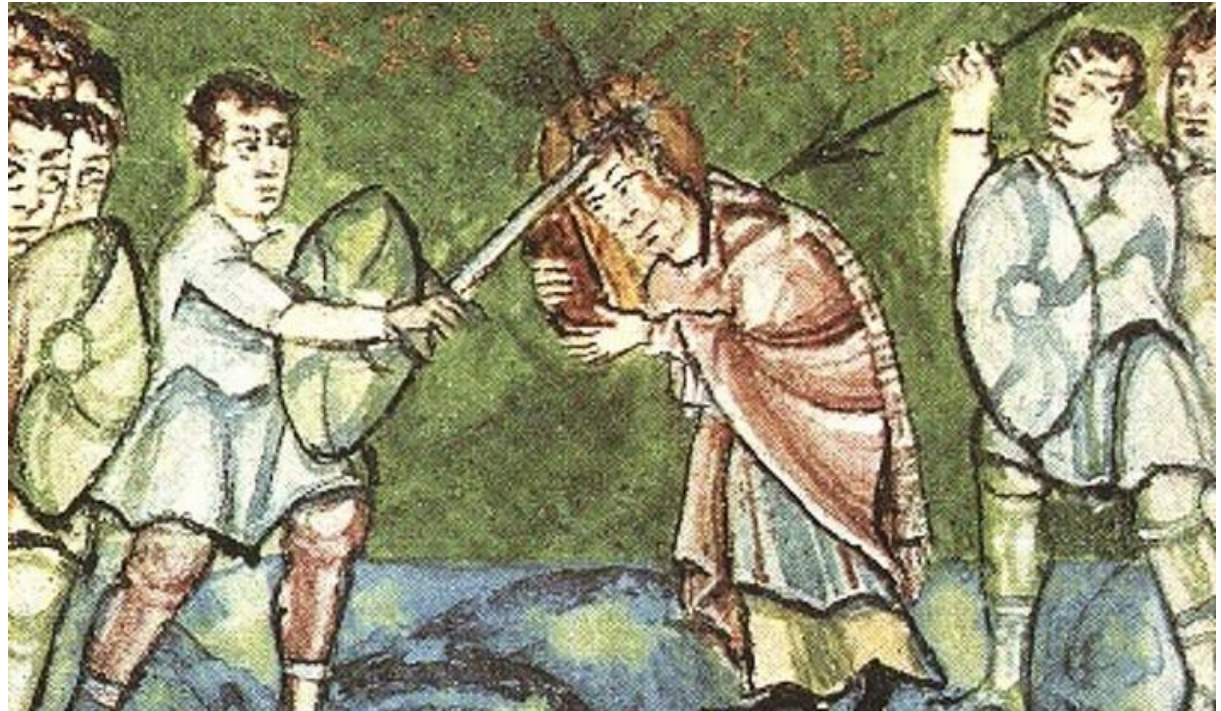
Verhaallijn: De gestage opmars van het Christendom

Missionarissen en de kerstening

- Vroege uitingen nieuwe religie
- Missionarissen

Verstoring door de Vikingen

Einde - Samenwerking over grenzen – Interreg project

Voorwerpvoorbeelden

Pommelkap van een 'Vikingzwaard' en een kruishanger die als grafgift is meegegeven